

Informační povinnosti a transparentnost v hodnotovém řetězci umělé inteligence v kontextu ochrany spotřebitele

Jakub HARAŠTA

Motivace

- Umělá inteligence (AI) jako buzz / hype
- Akt o umělé inteligence (AIA) jako buzz / hype
- Ochrana spotřebitele jako ... ?

Východiska

- Výrazný nástup AI po listopadu 2022 a posun od nepřímé / neviditelné k přímé/ opakované expozici
- Detaily (model / poskytovatel, RAG / fine-tuning, verze modelu, další nastavení) často nejasné v důsledku netransparentnosti hodnotového řetězce (strukturálně, technicky, smluvně ...)
- Ochrana spotřebitele vyžaduje informovanost / transparentnost vs. AIA předepisuje toky informací v hodnotovém řetězci

Příklad

- Spotřebitel používá AI asistenta pro plánování volnočasového cestování. Asistent kombinuje front-end, obecný model, RAG databázi a externí API (hotely, lety, mapy).
- *Jaký model běží? V jaké verzi? Jak velké je kontextové okno? Kdy je využíván RAG? Jsou poskytnuté informace aktuální?*

Rámování

- Hodnotový řetězec: struktury v rámci sítí aktérů, které aktérům umožňují mapovat vzorce vstupů a výstupů, které získávají z AI (Attard-Frost/Widder 2025)
- „Mnoho rukou“: Netransparentnost / komplexnost a informační asymetrie ovlivňuje odpovědnost, což vede k nejasné alokaci u kompozitních AI služeb (Botero Arcila 2025)
- Transparentnost modelů: Užitečné informace o modelech jsou často nedostupné (Wan et al. 2025)

Otázky

- Jak se povinnosti plynoucí z ochrany spotřebitele uplatňují při popisu vlastností AI systému využívaného spotřebiteli za situace, kdy je služba ovlivňována v rámci hodnotového řetězce více aktéry? (RQ1)
- Do jaké míry se transparentnost v AIA překrývá s povinnostmi stanovenými k ochraně spotřebitele? (RQ2)

Kompozitní služby

- Nemonolitické služby (stavebnice komponent)
- Vrstvy? (deskriptivně; normativně?)
 - Poskytovatel (čl. 3 odst. 3 AIA)
 - Zavádějící subjekt (čl. 3 odst. 4 AIA)
 - Provozovatel (čl. 3 odst. 8 AIA)

Článek 50 AIA

- „(...) systémy AI určené k přímé interakci s fyzickými osobami [musí být] navrhovány a vyvíjeny tak, že dotčené fyzické osoby budou vyrozuměny o tom, že komunikují se systémem AI ...“ (odst. 1)
- Transparentnost ve smyslu interakce s AI, nikoli transparentnost ve smyslu charakteristiky produktu / služby

Článek 53 AIA (+ Příloha XII)

- *„Poskytovatelé obecných modelů AI (...) vypracují, aktualizují a zpřístupňují informace a dokumentaci poskytovatelům systémů AI, kteří hodlají obecný model AI začlenit do svých systémů.“* (odst. 1 písm. b)
- Tok informací od poskytovatele modelu k poskytovateli služby

Ochrana spotřebitele

- § 5a zákona o ochraně spotřebitele
 - Klamavá opomenutí (opomenutí uvést podstatné informace, které spotřebitel potřebuje pro rozhodnutí)
- § 2389i občanského zákoníku
 - Popisu, rozsah, funkčnost, kompatibilita ...
 - Vhodnost k účelu, pro který je požadován ...

Není transparentnost jako transparentnost

- AIA předepisuje transparentnost ohledně využívání AI
- AIA předepisuje transparentnost na ose poskytovatel modelu -> poskytovatel systému AI
- Ochrana spotřebitele předepisuje transparentnost směrem ke spotřebiteli
- Částečný překryv (odlišná míra): technická transparentnost vs. produktová transparentnost („zajíc v pytli“)
- Které informace se musí dostat až ke spotřebiteli?

RQ1: Povinnosti

- ***Jak se povinnosti plynoucí z ochrany spotřebitele uplatňují při popisu vlastností AI využívaného spotřebiteli, když je služba kontrolována více aktéry v rámci hodnotového řetězce?***
- Hlavním nositelem povinností vůči spotřebiteli je poskytovatel digitální služby. Tento pojem se za určitých okolností překrývá s poskytovatelem systému AI, který ale nemusí mít všechny informace od poskytovatele AI modelu.

RQ2: Překryv

- ***Do jaké míry se transparentnost v AIA překrývá s povinnostmi stanovenými k ochraně spotřebitele?***
- Právní rámec umožňuje transparentnost, která ale není plně propojená napříč hodnotovým řetězcem. Informace se předávají v odlišné kvalitě/míře detailu (pochopitelné) s tím, že u některých informací potřebných pro spotřebitele nemusí dojít k předání mezi poskytovateli (potenciálně problematické).
- AIA vytváří dílčí informační toky v hodnotovém řetězci, spotřebitelské právo potřebuje informace na konci řetězce. Překrytí je pouze částečné.

Zdroje

- BOTERO ARCILA. *Policy Report: AI Liability Along the Value Chain*. 2025. Dostupné z: https://blog.mozilla.org/netpolicy/files/2025/03/AI-Liability-Along-the-Value-Chain_Beatriz-Arcila.pdf
- ATTARD-FROST, Blair a David Gray WIDDER. The Ethics of AI Value Chains. *Big Data & Society*, roč. 12, č. 2, DOI:10.1177/20539517251340603
- Wan, Alexander et al. *The 2025 Foundation Model Transparency Index*, 2025. DOI: 10.48550/arXiv.2512.10169

Díky za pozornost!

Dotazy?

harasta@muni.cz

Co-funded by the European Regional Development Fund, project Center for Inequality and Open Society, no. CZ.02.01.01/00/23_025/0008690.

**Co-funded by
the European Union**

**CHARLES
UNIVERSITY**

**MUNI
LAW**

